

ועדת גורן

פרוטוקול

מישיבה מיום 17.12.2009

נוכחים: חברי הועדה:

כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה
מר אביגדור קהלני
כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג
מר עוזי לוי
פרופ' יוסי תמיר
פרופ' ערן דולב
גב' אסתר דומיניסיני
עו"ד נחמה פרלמן
גב' ליאת ניקריטין
מר יצחק פוקס

משקיף מטעם משהב"ט:
משקיף מטעם משרד האוצר:
משקיף מטעם צה"ל:

מרכז הוועדה:
מר אביהו דיסטלמן

הופיע בפני הוועדה: מר פינחס בוכריס - מנכ"ל משרד הביטחון

נוכחים נוספים: מר ישראל שרון - ראש היחידה לתגמולים
והטבות באגף שיקום נכים המשרד הביטחון.

מר שי בכר – ראש תחום לתגמולים והטבות
באגף השיקום במשרד הביטחון.
מר אריה מועלם – ראש אגף משפחות.
והנצחה במשרד הביטחון
סרן יובל נגר – צה"ל מח' נפגעים

א. גורן, יו"ר: ישיבת 17 לדצמבר 09. לפי בקשתנו, התייצב היום מנכ"ל משהב"ט בכובע השני שלו, דהיינו בנושא של המשפחות, מאחר שקיבלנו כבר סקירה מוקדמת שלו, בנושא של נכי צה"ל ואנו מודים לו על השתתפותו, למרות לוח הזמנים הצפוף, ביחוד בתקופה זו. נשמח לשמוע את דבריך, תודה רבה.

הופעתו בפני הוועדה של מר פינחס בוכריס, מנכ"ל משהב"ט

פ. בוכריס: קודם כל שלום לכולם. הפגישה הקודמת שלנו, זו היתה הפגישה הפותחת, ואז התייחסנו לסוגית השיקום. הפגישה הזאת, זה כבר אחרי שהוועדה החלה את תהליך העבודה שלה, ובעצם אני בא אחרי שראש אגף משפחות והנצחה, הציג לכם תפישת עולם של משהב"ט, ולכן אני אקצר. אין לי הערות למצגת שלו, אני גם עברתי עליה. לגבי סוגיה של משפחות והנצחה, יש לי הערה אחת שאומרת, שבעצם היא תושפע בצורה מאוד משמעותית מההמלצות שלכם בסוגית השיקום. כי אם המצב כקדמותו, אז הכל ממשיך כקדמותו גם בסוגיה של השכול, אבל אם בהמלצות שלכם – שיאושרו אח"כ בתהליך כזה או אחר – האוכלוסיה תשתנה, היא תשפיע מי ייחשב במשפחת השכול של משהב"ט. וזה יהיה חייב לבוא לידי ביטוי, בסיכומים שלכם. כי יכול להיות מצב, שיכול להיות שהוא הגיוני אבל צריך לנתח אותו, שאחד שחלה או נפגע שאתם תמליצו שהוא לא יוכר כנכה מערכת הבטחון, ואח"כ, לא עלינו הוא נפטר, הוא הופך להיות למשפחת שכול. כאילו, זו סיטואציה שצריך להתמודד איתה, והיא תיצור משהו אפור, רחב ומאוד בעייתי. ופה אני מבקש מכם לשים תשומת לב רבה, כי היום אנחנו בנושא המשפחות

השכולות. לי אין הערות מיוחדות למה שהציגו, אבל אני כן חושב שיש נגזרת מאוד חשובה, להחלטות מהתחום של השיקום.

א. גורן, יו"ר: זאת אומרת, מבחינה מינהלית זה שני אגפים אבל מבחינה אמיתית, זה הא בהא תליה, אחד קשור לשני?

פ. בוכריס: אחד קשור לשני,

א. גורן, יו"ר: חוק כלים שלובים, גם, יכול להיות,

פ. בוכריס: נכון, והחלטות בנושא השיקום שלא ישפיעו על התחום של

השכול, יכול ליצור מצב מאוד בעייתי שהוא לא נורמלי בתהליך עצמו. והלחץ ילך ויגדל, וצריך, לכן, בקטע הזה, שהוועדה שלכם תתייחס אחרי שהיא תגדיר מחדש את האוכלוסיות שבשיקום, איך זה גוזר את המשמעות לסוגית משפחות השכול של מערכת הבטחון.

א. גורן, יו"ר: זו הערה חשובה מאוד, וניקח אותה בחשבון.

עכשיו, אתה רוצה להוסיף משהו?

פ. בוכריס: לא. אני ראיתי את המצגת, אנחנו עושים כמיטב יכולתנו

לטפל במשפחת השכול של מערכת הבטחון. גם פה, האגף הזה קיבל תגבור או התייחסות שלי בתקופה שלי, גם באמצעים, גם במסגרת ה... של מערכת הבטחון, האגף הזה לא נפגע כמו אגף השיקום, ואני חושב שלמשפחת השכול אנחנו צריכים לעשות כמיטב יכולתנו, להקל עליהם בכל דרך שהיא. וזה מה שאנחנו משתדלים לעשות.

א. גורן, יו"ר: רציתי לשאול אותך, בהזדמנות זו, מטעם משהב"ט ישנה כאן

משקיפה שמונתה לתפקיד (או על-ידך או על-ידי היועץ

המשפטי של מערכת הבטחון)-

אביהו דיסטלמן: ע"י המנכ"ל.

א. גורן, יו"ר: ע"י המנכ"ל. וכן נמצא משקיף מטעם צה"ל ומשקיף מטעם

האוצר, שהם כולם פונקציונרים ממלכתיים חשובים מאוד לעבודה שלנו, בגלל שנתקל בבעיות של תקציב. גם במסגרת המנדט שקיבלנו בהחלטת הממשלה, מתייחסים לנקודה הזאת של "במסגרת התקציב". לא שוכחים להזכיר את המילה של תקציב, שלא נעלה את כל הגמלאות ב-500%. בנוסף למשקיפים האלה, הביעו סוגים שונים של אינטרסנטים, חשובים, להצטרף כמשקיפים, למשל ארגון נכי צה"ל, והם מסתמכים על פגישות או שיחות עם רה"מ, עם שר האוצר, שר הבטחון, לא יודע עם מי.

מה דעתך על הנושא הזה, של צירוף משקיפים מטעם גופים חשובים, וולונטריים, אבל כל אחד בתחומו הפרטי שלו? קודם כל, זו וועדה פתוחה לציבור.

פ. בוכריס : א. גורן, יו"ר : לא, מיד אנחנו החלטנו שזה פתוח לציבור, נקבל כל אחד שירצה לדבר.

פ. בוכריס : תראו, אני בסוגית הנכים בחודש האחרון, במסגרת הטיפול בנושא, עסקתי לא מעט שעות והגעתי איתם להבנות שישרו קו עם כל מיני החלטות – מה שהזכרתם, שרי בטחון קודמים ועם מנכ"לים קודמים ואני חושב שהצלחנו להגיע לעמק השווה. אני חושב שזה שהם שמים פה משקיף, כי הוא מייצג את הצד השני של המטופל, במקרה הזה, ואני חושב שיש לו נקודת מבט שיכולה להיות מאוד חשובה להתייחסות עצמה, שלא תמיד אנחנו, כמטפלים, רואים אותה. ואני בהחלט רואה לזה מקום.

לי, בטח לא ברמה האישית, ובטח לא כמנכ"ל משהב"ט, שאני חושב שהוועדה שלכם (כמו שאמרתי לכם בפעם הקודמת), נראית לי חשובה עם ערך גדול מאוד, ליישר את ההדורים בכל הסוגיה הזו.

כי היום יש לא מעט תחום אפור שהוא מוגדר היטב או מוגדר פחות, שיוצר לחצים מיותרים בעיניי. והוועדה הזו, אמורה קצת להגדיר את הדברים יותר טוב ממה שזה קיים היום. א. גורן, יו"ר: כנראה שאני לא הבהרתי את עצמי באופן מלא.

ברור שכל אחד במדינת ישראל, שחושב שיש לו מה להגיד בנושא הזה ולפקוח את עינינו, עשינו עד עכשיו ואנחנו ממשיכים לעשות, וארגוני הנכים קיבלו מאיתנו אפשרות להביע את עצמם ועוד יביעו את עצמם.

השאלה, לגבי הנושא של משקיף רשמי בתוך הדיונים הפנימיים של הוועדה. ובנושא הזה, צומצם מספר המשקיפים הרשמיים שיושבים איתנו ומצוותים איתנו יחד בנושאים שמועלים בפני הוועדה, הם נושאים שאתה לא יכול להתעלם מהם, זה משהב"ט. אז אתה לא רוצה שאנחנו נבטל את המינוי של המשקיף מטעם משהב"ט, ויש משקיף מצה"ל ומשקיף משרד האוצר. השאלה, אם כל הגופים האחרים שעוסקים בנושא הזה: נכי צה"ל, משפחות, אלמנות, יד לבנים וכל הדברים האלו, האם זה רצוי שגם הם ישתתפו בתור בעלי תפקיד פורמלי בוועדה? זה לא מחייב אותך, רק רציתי לשמוע את דעתך האישית.

פ. בוכריס: אני חושב שכן נתתי תשובה לשאלה הזו, ואני אחזור עליה למה אני מתכוון.

אני רואה בוועדה הזו חשיבות עליונה, ואני חושב שאם הגורמים השונים שהזכרת, שהוועדה הזאת נוגעת אליהם בצורה ישירה – ישירה עם משמעויות בהמלצות שלכם, אני חושב, בכדי שזה בהמשך, אחרי מה שאתם תמליצו ואנשים יצטרכו לאמץ את ההמלצות, חשוב שכן יהיו שותפים וכן יהיה להם אינפוטים. ברגע שהם משקיפים פורמליים, אז כן

יכולים לשים את האינפוט. אולי זה יקשה עליכם את העבודה עכשיו, אבל לדעתי בארוך טווח, זה יקל עלינו כי בוא נצא מנקודה שזו תהיה המלצה א', ב' או ג', על ארגון שלא היה לו משקיף. יגיד לכם: אנחנו לא חלק מהחלטות. עכשיו, נכון שהממשלה החליטה ונכון שזה ונכון ונכון, ואני חושב שאם תהיה להם ההזדמנות להעיר את ההערות לגבי הדברים, וההערות שלהם ישקלו על-ידיכם, ובסוף תחליטו מה שתחליטו לגבי ההערות האלה, לדעתי התוצאה של הוועדה הזו תהיה יותר מקובלת מאשר ללא נוכחות המשקיפים האלה. וצריך להסתכל לא רק על העבודה שתחליטו. אנחנו צריכים להסתכל בסוף, על תהליך היישום של ההמלצות שלכם. ובתהליך היישום של ההמלצות שלכם, אני חושב שיש חשיבות עליונה להשתתפות שלהם.

א. גורן, יו"ר: אנחנו לא מתיימרים ליתן החלטות, שכל הצדדים יקבלו אותן וימחאו כפיים. אף פעם לא קורה כזה דבר. אם אחד שמח, השני עצוב ולהיפך. אבל אני מבין שדעתך היא, אולי הכיוון הזה נכון, שלקראת המסקנות, כשהולכים כבר לבדוק ממש, ואחרי שאנחנו- כרגע אנחנו תלמידים, לאחר שנגיע לבגרות ונצטרך להחליט החלטות, לתת להם אפשרות שימוע פרטנית יותר?

פ. בוכריס: כן. דרך אגב, זו לא דעתי רק במקרה הזה, זו תפישתי הניהולית בכלל, בחיים. וזה, לפחות בנסיון חיי, בהתמודדות לא פשוטה בארגונים גדולים, בסוף – למרות שזה מקשה בתהליך – התוצאה יותר מקובלת, ואפשר להמשיך ליישם אותה בדרך כלל בצורה יותר קלה. א. גורן, יו"ר: בנקודה הזאת אני מודה לך. עכשיו, אם החברים רוצים לשאול משהו? א. קהלני: אני יוצא מנקודת הנחה שהפיצול של האגף לשניים, הוא על

דעתך, כלומר שזה לא היה בזמנך. יש לי שתי שאלות אליך (אלא אם כן תרצה לומר מילה בנושא של הפיצול של האגף), שתי שאלות: 1. האם בסיכום האחרון שלך עם הנכים, שהיה בשביתה האחרונה, בהפגנה האחרונה, היו איזה דברים שיחייבו כאן את הוועדה לדעת? כי נדמה לי שלא הצלחתי להבין מה סוכם שם, אם נקבעו איזשהם מסמרות שאנחנו לא יודעים עליהם?

ודבר שני, הייתי רוצה לשמוע את דעתך על פצועים שנפטרים בתהליך- מה דעתך, יש היום מספרים של מאות אנשים שמוכרים כחללים, זאת אומרת נפטרו עקב נכותם, והייתי רוצה לשמוע את דעתך, כי הנושא הזה, לדעתי, הוא מאוד מאוד משמעותי, זו סוגיה מאוד מאוד כבדה.

פ. בוכריס: קודם כל, ארגון הנכים היתה לו טענה שבעיניי היתה מאוד מוצדקת. ישבו עם מנכ"לים קודמים, ישבו עם שרים קודמים, שהתחייבו בפניהם – והוציאו סיכומים כתובים, והסיכומים האלה לא מומשו.

בעיניי, בתפישה הניהולית ובתפישה של לבנות מערכת אמון בין שני דברים, זה לא חלק מכללי המשחק שיכול להיות שאנחנו מכבדים אותם. ומצאתי לנכון, להגיע איתם להבנה על הדרך מימוש של ההסכמות שהיו להם עם מנכ"לים קודמים ושרים קודמים. חבר'ה, אנחנו שלטון חוק שאנחנו לא יכולים, בצורה חד-צדדית, לשנות הבנות ולא לכבד החלטות של מנכ"לים או שרים קודמים. וכשהם העלו אותם והראו את זה בכתובים, אני הרגשתי לא בנוח. כמו שאני מצפה שאחרי שאסיים את תפקידי, אנשים יכבדו את ההחלטות שלי – אלא אם כן ישבו בדיון אחר ויחליטו לשנות את זה, יחד עם הנוגעים בדבר.

וזה הסיכום שעשיתי עם ארגון הנכים, זה מה שהוגדר בתוך הסיכום עצמו. חלק מהדברים לא גמרנו, כי נדרשת לעשות עבודה לגבי הדבר הזה. גם הם הבינו שהם צריכים להגיע לפשרה כזאת או אחרת. כי ללכת, כמו שנאמר, בצורה גלובאלית, רק בכדי- (אני אזהר עכשיו) לעשות סיכום שלא מכבדים אותו, כנראה לא חידדו את המילים בסיכום. ואני חושב שחלק מהדברים, הם כן באו והגענו לנקודת פשרה, כי אנחנו מתכוונים, אכן, לממש את הסיכום שנחתם על-ידי לאחרונה עם נכי צה"ל. וזה מה שאני מתכוון.

את ההסכם תוכלו לקבל, לקרוא אותו ולראות אותו. חלק מהדברים, יש להם משמעויות כספיות, חלק מהדברים זה עניין של התייחסות, עניין של מתן שירות, עניין של לשנות דרך במשהב"ט, ואני חושב שבנושאים האלה הם צודקים מאוד. וזה מה שעשינו במפגש, באותו שבוע נפגעתי עם ארגון הנכים, למעלה מ-11-12 שעות, באינטנסיביות רבה מאוד, ולא בגלל שהם חסמו את הצומת. ההערה שלי היתה, שבעצם אני דרך הצומת הבנתי שיש להם תלונות. כי אף אחד מהם לא פנה אליי ישירות, שהם רוצים או להיפגש איתי או להסביר לי או כל מיני דברים כאלה. אני, דרך האינטרנט, הבנתי שהם עושים שביתה.

עכשיו, לגבי השאלה השניה. אני חושב שזאת סוגיה לא פשוטה, ובעיניי הסוגיה של נכה צה"ל שנפטר, קודם כל הפטירה חייבת להיות קשורה לנושא פציעתו. כי פטירה אחרת, אני חושב שהיא בעייתית, להחיל אותה למשפחת השכול של מערכת הבטחון.

בעיניי גם הנושא הזה, צריך לחשוב- תראו, אדם שנפצע בגיל 20, ואחרי 50 שנה נפטר, זה משהו אחד. ואדם שנפצע בגיל

20 ובגיל 25 נפטר בקשר ישיר לפציעתו, זה שני דברים שונים. ואני חושב שצריך להסתכל לגבי הנושא הזה, בקשר ישיר בין תאריך הפציעה והזמן שעבר, שהוא נפטר בו. כי כולנו מתבגרים, ולא בהכרח מצבנו הבריאותי משתפר בהתבגרות שלנו (אני אנסח את זה בעדינות כד), ואני חושב שהדבר הזה היום, יש מין אמירה כוללת כזאת, או החלטה כוללת כזאת שהיא בעייתית. אתם ראיתם את זה גם בנתונים עצמם. ואני חושב שלדבר הזה אנחנו נדרשים, וגם צריכים להיות נדרשים ואני אשמח מאוד שתעזרו לנו בזה, להגדיר הגדרות יותר ברורות.

אני לא יודע, אני יכול לתת לכם רעיון. יכול להיות שאני עושה טעות, ואני עושה עוול, אבל אני חושב שיש כן חשיבות לפרק הזמן בין הפציעה לבין הפטירה, שאתם צריכים לתת עליו את הדעת. זה מה שאני ממליץ, או זו ההתייחסות.

א. גורן, יו"ר: בשביל זה יש לנו פרופ' לרפואה בוועדה.

א. דומיניסיני: נכון שהוועדה היא מכוח החלטה בחוק ההסדרים, האם לאורך השנים נעשתה איזושהי עבודת מטה במשהב"ט, שבעצם אתם עצמכם הסתכלתם על כל התמונה וגיבשתם איזושהי עבודת מטה בתחום הזה, או שבעצם אנחנו מתחילים מאפס, ואתם משאירים הכל לוועדה? כי מעניין לראות גם, מה הגוף האחראי על הנושא, מה תפישת העולם המקצועית שלו?

פ. בוכריס: אני לא יודע שנעשתה עבודה, וזו התשובה שאני נותן לך. המשך לתשובה הזו, אני מבקש לא לתת אותה- אני חושב שמהשב"ט, בחלק מהדברים היה צריך לטפל אחרת, בסדר?

י. תמיר: אני מבין, בין השאר מאמצעי התקשורת, שהוקמה איזו וועדה נוספת שאמורה לבדוק את ההתנהלות של אגף השיקום

אל מול הנכים?

פ. בוכריס : לא מכיר שום וועדה כזאת. אני לא יודע. אולי הקימו- אני

לא יודע, בקיצור.

א. גורן, יו"ר : יש וועדה בכנסת,

פ. בוכריס : אין לי שליטה על החלטות חברי הכנסת. נפגשו איתי, אמרתי,

הקמת וועדה ציבורית, הם אמרו לי שזה לא- עד היום הם לא

ביקשו להיפגש איתי, אני לא מכיר, והם כן התעניינו בתהליך

שאני עושה מול ארגון נכי צה"ל, במהלך השביתה שהיתה,

ואני חושב שכשהם שמעו על הסיכום, והם נפגשו עם הארגון,

נחה דעתם מהתוצאה וזה הוריד את המוטיבציה לעסוק

בנושא הזה.

א. גורן, יו"ר : אז מה נגיד ומה נאחל?

פ. בוכריס : שיהיה לכולנו רק טוב, ובשורות טובות לכולם.

א. גורן, יו"ר : באופן אישי אליך גם,

פ. בוכריס : תודה.

א. גורן, יו"ר : תודה רבה לכם.

(תום הופעתו של מר פ. בוכריס)

א. דיסטלמן : תא"ל במיל. ברזני ז"ל, שהיה מיועד להיות נציג צה"ל

בוועדה, נפטר, ונקבע במקומו משקיף אחר, פוקסי, שהוא גם

תא"ל במיל. איש אכ"א במקור, ולמעשה היום הוא מצטרף

אלינו בפעם הראשונה.

א. גורן, יו"ר : אז זו סגולה לאריכות ימים, דבר ראשון. אנחנו מודים לך על

ההצטרפות, נקווה שזה לא יהיה רק מעניין אלא גם מועיל

ונשמח לראותך בישיבות.

אני מבין שאיש צה"ל איתך יחד, הסרן אותו אנחנו רואים כל

ישיבה והוא לוקח ברצינות את התפקיד שלו.

א. דיסטלמן : ב-2 ורבע אנחנו ממשיכים עם נציגי אגף שיקום נכים בנושא

ההרחבה של 10-19%, בהתקיים התנאים.

א. דיסטלמן: אז אתה נועל את הישיבה פורמאלית,

א. גורן, יו"ר: כן.